

Op te bergen
in de band van
12 december 2001

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de secretaris van de commissie
mede te delen.*

Verslag

van de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie

gehouden op 21 november 2001

INHOUD

Opening	2
Mededelingen	2
Verslag van de vergadering van 17 oktober 2001	
Ingekomen stukken	2
IPO-aangelegenheden	2
Rondvraag	2
Nota bestuursfuncties	2
Gang van zaken Nota festivals	14
Proceskosten Fonds flexibel beleid	17
5 ^e wijziging provinciale begroting 2001	17
Sluiting	17
Toezegging	18

STATENCOMMISSIE BESTUUR, FINANCIËN EN ECONOMIE

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie, gehouden op 21 november 2001 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

mevrouw A. de Widt-Nieuwenhuizen (VVD, voorzitter)

H. Baas (ChristenUnie)

K.N. Blanksma (GroenLinks)

J.R. Dijkstra (PvdA)

J.W.M. Engels (D66)

A.J. Gaasbeek (OSD)

Ch.C. de Haas (OPD)

F.A.J. Harleman (GroenLinks)

H. Holman (CDA)

F. Ietswaart (D66)

R.W. Klein Nulent (PvdA)

J.J. Mastwijk (CDA)

mevrouw N. Nieuwenhuizen (OPD)

W. Nijenbrinks (VVD)

mevrouw G.M. Remmelts-Mulder (VVD)

J.H. Schaap (PvdA)

K.H. Smidt (VVD)

C.W.A. Willemse (ChristenUnie)

Voorts aanwezig:

Joh. Dijks (VVD, gedeputeerde)

S.B. Swierstra (VVD, gedeputeerde)

H. Weggemans (PvdA, gedeputeerde)

mevrouw N. Gerritsen

J.Th. Imholz (secretaris)

Met kennisgeving afwezig:

S.A. van der Schoot (Ouderenpartij)

1. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering.

2. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mee dat bericht van verhindering tot het bijwonen van de vergadering is ontvangen van de heer Van der Schoot en dat de heer Nijenbrinks de vergadering eerst later zal kunnen komen bijwonen.

De commissie is door het Herinneringscentrum Kamp Westerbork uitgenodigd voor het bijwonen van een Molukse middag op zaterdag

1 december vanaf 14.00 uur rond de presentatie van het educatieve pakket "Woonoord Schattenberg".

Vervolgens herinnert spreekster aan het werkbezoek aan Swedish Match na afloop van de vergadering. Zij betreurt het dat nog in een zeer laat stadium afzeggingen, nu in totaal zeven, voor dat bezoek zijn binnengekomen. Er zullen afspraken komen voor het tijdstip waarop nog kan worden afgezegd.

3. Verslag van de vergadering van 17 oktober 2001

Het verslag wordt conform het ontwerp goedgekeurd.

4. Ingekomen stukken

4.1. Brief van gedeputeerde staten van 31 oktober 2001, kenmerk 44/8.3/2001009925, inzake meerjaren-agenda strategische plannen

Dit stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

5. IPO-aangelegenheden

Van de gelegenheid tot het stellen van vragen wordt geen gebruik gemaakt.

6. Rondvraag

De heer MASTWIJK herinnert aan zijn vraag in de vorige vergadering over fase 2 van het businesspark in Emmen. Kan iets worden meegegeeld over het gesprek hierover met de gemeente Emmen op 23 oktober?

De heer WEGGEMANS deelt mee dat het conceptplan in maart openbaar wordt gemaakt. Dan

denkt Emmen overeenstemming te hebben bereikt met de sportclub Angelslo over de verplaatsing. Hij gaat ervan uit dat de raad van Emmen een maand later over het plan beslist.

7. Statenstuk 900, Nota bestuursfuncties

De heer WILLEMSE is blij dat het onderwerp nu eindelijk op de agenda staat. Omdat de staten wordt gevraagd in te stemmen met de uitgangspunten van de nota, is het jammer dat die uitgangspunten niet geheel helder zijn. Er wordt wel een goed over- en inzicht gegeven van alle vormen van bestuur en er worden ook wel conclusies getrokken, maar een duidelijk overzicht van de uitgangspunten ontbreekt.

Het centrale uitgangspunt lijkt hem te zijn wat staat in de laatste alinea van paragraaf 3.1. op pagina 11. Zelfs de schijn van niet gewenste en onverenigbare belangentegenstellingen of belangenverstrengeling moet vermeden worden, zo blijkt uit de laatste zin van de vierde alinea op pagina 12 onder het hoofdje 3.3. Ontwikkelingen. Sprekers fractie wenst daarom een meer expliciete formulering van de uitgangspunten die als grondslag dienen bij het beoordelen van nevenfuncties van personen die betrokken zijn bij het provinciaal bestuur.

Eén nevenfunctie springt er duidelijk uit: het commissariaat bij Groningen Airport Eelde (GAE). Om de nogal formele reden dat er een nieuwe Luchtvaartwet komt - op welke termijn komt die er? - wordt meegedeeld dat dit commissariaat nog wel een tijdje zal blijven bestaan. De fractie van de ChristenUnie acht het verstandig deze functie per direct door een andere persoon dan een gedeputeerde te laten bekleden. De provincie kan daartoe een persoon van buiten het bestuur voordragen. Formeel is de commissaris immers geen verantwoording aan de staten verschuldigd en bovendien is zijn dossier niet openbaar.

De heer SCHAAP deelt mee dat zijn fractie het een goede nota vindt. Qua analyse en uitgangspunten is de nota goed van opzet, want ook al is het allemaal wat verpakt, het is allemaal wel helder geformuleerd. Het is dan ook mogelijk een goed oordeel te vormen over de verantwoordelijkheden en het gevaar van belangenverstrengeling.

De samenleving kijkt, terecht, kritischer naar het functioneren van overheidscommissarissen en mede daarom is nu aanscherping van de wetgeving aangekondigd.

Het kabinet houdt staande dat bij vennootschappen die het publieke belang dienen, overheidscommissarissen zijn toegestaan. Dat is voor het college de komende jaren ook een belangrijk uitgangspunt en daarmee is sprekers fractie het hartgrondig eens.

Het college trekt niet alleen conclusies uit alle verzamelde gegevens - het bestuurlijke verhaal zit heel degelijk in elkaar - maar voegt daaraan nog een politiek element toe.

Met betrekking tot de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM) wordt terecht geconstateerd dat het om een publieke NV gaat die een publiek belang dient en dat er dus helemaal niet gediscussieerd behoeft te worden over het commissariaat van het college. Maar waarom zwakken GS die constatering af met de zin dat bij elke GS-wisseling dient te worden afgewogen of het wenselijk is gebruik te maken van het recht een commissaris te leveren (pagina 16)? Hetzelfde geldt voor de Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD). Het bedrijf is eigendom van de provincie en de gemeenten, het publieke belang van dit bedrijf staat niet ter discussie en toch zegt het college ook hierbij dat het zaak is de ontwikkelingen te blijven volgen en bij de volgende collegeperiode nadrukkelijk te bezien of de functie van commissaris kan blijven worden vervuld door een lid van GS.

Als het om GAE gaat, gebeurt eigenlijk het tegenovergestelde. Het college constateert dat daar eigenlijk geen sprake meer moet zijn van een commissaris die lid is van GS, maar voegt daaraan toe dat dat commissariaat voorlopig - nog anderhalf jaar? - wel even kan worden aangehouden. Dit is toch wel een bijzondere nuancering van een zo degelijke nota.

Consequent zou zijn om over het commissariaat bij de NOM en de WMD, zolang er bij die bedrijven niets verandert, niet meer te spreken, terwijl de conclusie ten aanzien van het commissariaat bij GAE zou moeten zijn dat, gelet op de veranderende rol van de provincie ten opzichte van deze regionale luchthaven, dit commissariaat niet gehandhaafd moet worden.

Over de andere in de nota beschreven functies heeft spreker geen opmerkingen.

De heer VAN GLANSBEEK wijst erop dat sommige partijen, waaronder het CDA, in de discussie die zes maanden geleden over bestuursfuncties is gevoerd, op sommige onderdelen hun standpunt al hebben kenbaar gemaakt.

GS hebben toen hun standpunten meegedeeld en die standpunten zijn in de Nota bestuursfuncties verwoord.

De nota biedt goede handvatten om tot een transparante verhouding te komen zowel als het gaat om de provincie en haar deelnemingen als om situaties waarin personen in hun functieuitoefening met belangentegenstellingen in aanraking kunnen komen.

De nota gaat over belangentegenstelling en belangenverstremgeling bij het deelnemen aan bepaalde bestuursfuncties en is toegespitst op belangentegenstellingen in gevallen waarin de belangen van overheidsdeelneming en provinciale belangen niet gelijk lopen en functies niet in een persoon zijn te verenigen. In dit kader moeten bij een afweging begrippen als integriteit, onafhankelijkheid, geloofwaardigheid en vertrouwen leidraad zijn.

Als er geen belangentegenstelling is, dus wanneer het belang van een organisatie gelijk is aan het openbaar belang, dan is er niets op tegen een bestuursfunctie in die organisatie te vervullen. De discussie begint als een organisatie naast het publieke belang ook een ander belang kan dienen.

Sinds de eerste discussie over dit onderwerp in 1981 hanteert het CDA een consistente lijn: de schijn van bevoorrechtiging en belangenverstremgeling moet te allen tijde vermeden worden. Dit betekent dat er geen commissariaten moeten worden bekleed bij GAE, WMD en Europark en dat geen functie moet worden aanvaard bij de Stichting Erfgoedhuis.

De vraag is nu of vanwege bijzondere omstandigheden de verstremgeling van functies voorlopig mag voortduren. Het CDA is van mening dat ook in deze gevallen de politieke opportuniteit moet wijken voor de schijn van belangenverstremgeling.

Met de aanbevelingen op de pagina's 32 en 33 gaat sprekers fractie van ganser harte akkoord. Op pagina 16 wordt gemeld dat ook bij de WMD zich in de toekomst conflicterende situaties kunnen voordoen. Natuurlijk kan de situatie iedere vier jaar bij de vorming van een nieuw college geëvalueerd worden, maar doemt niet nu al een schijn van belangentegenstelling op?

De heer SCHAAP ontkent dit, maar het heeft natuurlijk wel te maken met hoe tegen een bedrijf als de WMD wordt aangekeken. Als bepaalde politieke krachten geheel vrij spel krijgen, zal er

onmiddellijk sprake zijn van belangentegenstelling. Volgens spreker is de WMD als klassieke nutsorganisatie slechts een verlengstuk van de overheid met een bepaalde taak.

De heer VAN GLANSBEEK vraagt of er geen sprake zal zijn van belangentegenstellingen wanneer de WMD via dochterondernemingen marktgericht gaat werken.

De heer SCHAAP wijst erop dat de staten altijd de mogelijkheid hebben de commissaris van de provincie daarover aan te spreken. Voorlopig ziet hij het door de heer Van Glansbeek geschetste gevaar nog niet.

De heer ENGELS vraagt of de PvdA het dan niet met de nota eens is. Het college ziet immers al een mogelijke belangenverstremming en een gevaar voor een "conflict of interests".

De heer SCHAAP vindt het niet erg als de opvatting van zijn fractie wat van die van het college verschilt. Belangrijk is dat de fractie de conclusie van het college deelt dat er op dit moment geen sprake is van belangenverstremming bij de WMD en de NOM en dat dus de provinciale zetel gehandhaafd kan worden. Het verschil is alleen dat als het om de NOM en de WMD gaat het college zegt de kwestie iedere vier jaar te willen bespreken, terwijl het ten aanzien van GAE zegt dat het college eigenlijk uit de RvC moet, maar dat het daar toch nog wel eens over wil praten.

De heer BLANKSMA is het eens met de uitgangspunten van de nota, te weten transparantie en het bestrijden van belangentegenstellingen en -verstremming, maar hij wil nog verder gaan: ook de schijn hiervan moet worden vermeden. Ten aanzien van de nevenfuncties constateert hij een tussenvorm, namelijk dat het college iemand voor een functie kan voordragen en dan bovendien nog iemand uit eigen kring. Hiermee wordt een soort van mist gecreëerd - de schijn van belangenverstremming doet daar namelijk zijn intrede - die zeker bij dergelijke functies vermeden moet worden. Het is jammer dat het college niet tot de conclusie komt dat die tussenvorm er eigenlijk niet meer zou moeten zijn. Met aanbeveling 1 van paragraaf 7.6. heeft sprekers fractie geen moeite, omdat het daarbij gaat om functies die in het verlengde liggen van

het dienen van het algemeen belang. Het uitgangspunt van aanbeveling 3 is het handhaven van integriteit en onafhankelijkheid. Hoe kan het college dan tot de conclusie komen dat het commissariaat bij GAE en de functie van bestuurslid bij het vliegveld Hoogeveen gehandhaafd kunnen worden? GroenLinks beveelt het college aan die twee privé-functies zo spoedig mogelijk op te geven, niet omdat daar iets onoorbaars zou gebeuren, maar om elke schijn van belangenverstremming te vermijden.

De heer SMIDT heeft waardering voor de nota, die een overzichtelijk beeld geeft van de huidige situatie en in voldoende mate de mogelijkheid biedt om op grond van de uitgangspunten een afweging te maken. Spreker mist in de nota een hoofdstuk dat is toegespitst op de positie van statenleden. Is het college bereid aan de voorliggende nota, die dan als deel 1 kan worden beschouwd, nog een deel 2 toe te voegen dat daarop betrekking heeft?

Vanaf 1992 hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op het oordeel of collegeleden bepaalde bestuursfuncties al dan niet kunnen uitoefenen. Zo handelt het rapport van de commissie-Peters over commissariaten van overheidswege. In de nota worden al die ontwikkelingen in hoofdstuk 3 beschreven. In dat hoofdstuk komen ook de vier commissariaten die door leden van GS worden bekleed aan de orde. Het college meent dat, zij het met enige nuance, geen verandering behoeft te komen in het vervullen van deze commissariaten en van bestuursfuncties bij stichtingen en verenigingen. Het uitgangspunt van de VVD is dat een lid van het college van GS niet tevens commissaris kan zijn van een naamloze vennootschap als dan sprake is van een zogenaamde dubbele pet. De in de nota geformuleerde uitgangspunten worden door spreker onderschreven, hetgeen betekent dat bij aanvang van een nieuwe bestuursperiode op grond van de dan geldende omstandigheden wordt bekeken of nog wel een commissariaat kan worden bekleed.

De heer SCHAAP constateert dat de VVD dus eigenlijk zegt de uitgangspunten van de nota te onderschrijven én dat de vier commissariaten moeten worden beëindigd. Dat is in strijd met elkaar, want in de nota staat dat wanneer er sprake is van een publiek belang het commissariaat gehandhaafd kan blijven.

De heer SMIDT zegt dat dan wel duidelijk moet zijn dat die bedrijven eenduidig het publieke belang dienen. Bij de WMD en de NOM is behalve van overheidsgerelateerde ook sprake van marktgerichte activiteiten.

De heer SCHAAP wijst erop dat het college tot een andere conclusie komt. Is de NOM ook eigenlijk niet meer een soort van afdeling economische zaken van de drie provincies? Waar is dan sprake van belangenverstrengeling?

De heer ENGELS stelt vast dat de VVD ook op dit punt met het college van mening verschilt, iets wat hij overigens goed vindt.

De heer SMIDT merkt op dat bij sommige activiteiten van de NOM de provincie vergunningverlener of toezichthouder is. Ook in die gevallen is het zaak de schijn van belangenverstrengeling te vermijden.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN beschouwt de nota als een soort van inventarisatie. De nota roept wel de vraag op of de staten de afgelopen jaren wel voldoende geïnformeerd zijn over hoe het met de commissariaten zat.

Ten aanzien van de meeste functies wordt in de nota voorgesteld de ontwikkelingen af te wachten en pas bij het begin van de nieuwe statenperiode conclusies te trekken. Toch kan het nodig zijn om wanneer bedrijven meer marktgericht gaan werken - in dit verband valt te denken aan de WMD en het Europark - al eerder beslissingen te nemen.

Met betrekking tot GAE heeft de rechter uitgesproken dat een commissaris zich in de eerste plaats moet richten op het belang van het vliegveld. Hierdoor kan een gedeputeerde, die zo'n commissariaat op persoonlijke titel bekleedt, in een moeilijke positie terechtkomen.

Is het per se nodig om zitting te hebben in het bestuur van de Stichting SNS-bank Drenthe Cultuurprijzen om afstemming te krijgen met de provinciale cultuurprijs?

De fractie van de OPD dringt erop aan de gevolmachtigde namens GS in het bestuur van de Stichting Erfgoedhuis van Drenthe zo snel mogelijk terug te trekken. Is het overigens nodig dat alle gedeputeerden zitting hebben in het algemeen bestuur van het Fonds nazorgheffing?

De heer ENGELS deelt mee dat zijn fractie kan instemmen met de probleemstelling, de analyse, de op de pagina's 14 en 15 beschreven algeme-

ne beleidslijnen en met de uitwerking van de toetsingscriteria. D66 denkt dat het college problemen heeft met de toepassing van het ontwikkelde beleid.

In situaties waarin het college een niet-ambtsgebonden commissaris kan voordragen of benoemen in vennootschappen, waarbij sprake kan zijn van conflicterende situaties of belangenverstrengeling, zouden eigenlijk geen leden van GS moeten worden voorgedragen of benoemd. Het gaat uiteindelijk om de bestuurlijke zuiverheid en dat geldt des te meer in een periode waarin de integriteit en betrouwbaarheid van de overheid in discussie zijn. Daarom ook moet elk risico worden vermeden in plaats van dat wordt gezocht naar mogelijkheden om bepaalde posities vast te houden.

Het commissariaat van de NOM is een ambtsgebonden benoeming. Om daarin tot wijziging te komen, moeten de statuten worden veranderd. Maar natuurlijk kan dit commissariaat worden vergeleken met dat bij de WMD en GAE. Bij het Europark gaat het vooralsnog om een ontwikkelingsfunctie, maar zodra daar geen sprake meer van is, moet ook dat commissariaat worden afgestoten.

Bij de WMD gaat het niet per se om een ambtsgebonden benoeming en ook een lid van een college zit daar dus niet vanwege zijn ambt. Volgens de nota is er bij de WMD reeds nu kans op verstrengeling van belangen en daarom meent de fractie van D66, in tegenstelling tot die van de PvdA, dat dit commissariaat niet moet worden aangehouden. Met het afstoten daarvan moet niet worden gewacht tot zich daadwerkelijk problemen voordoen.

De heer SCHAAP vraagt waar dan concreet sprake is van belangenverstrengeling.

De heer ENGELS merkt op dat daarvan in de nota melding wordt gemaakt.

De heer SCHAAP zegt dat alleen wordt gewezen op belangenverstrengeling bij milieu en landbouw, maar behalve dat dit ver gezocht is, kunnen landbouw en milieu niet gerangschikt worden onder "algemeen belang". Mag de provincie zich niet rechtstreeks binden aan een bedrijf dat nota bene van de provincie en de gemeenten is?

De heer ENGELS erkent dat de WMD veel meer een publiek belang dient dan GAE. De vraag is echter of, terwijl de statuten daartoe niet dwingen, per se een lid van het college als commis-

saris moet worden benoemd, dus niet óf de provincie wel een commissaris moet aanwijzen. Niet ontkend kan worden dat de WMD zich marktgericht ontwikkelt en daarom zou de provincie, die bemoeienis heeft met de WMD, een commissaris moeten benoemen die niet tevens lid is van het college. Op het moment dat er wél sprake is van belangenverstremgeling is de provincie hiermee te laat.

Met betrekking tot GAE komt de nota tot de conclusie dat de benoeming van een commissaris die tevens lid is van GS niet wenselijk is - er zou dus iemand van buiten moeten worden voorgedragen - maar dat het wel gewenst is de huidige situatie te laten voortbestaan. Het eerste argument dat wordt genoemd is dat er sinds 1995 niets is veranderd en dat omdat de provincie en de gemeente Groningen ieder een lid van het college afvaardigen, Drenthe dat ook moet doen. Dat argument is niet overtuigend want in 1995 was er voor dat argument nauwelijks draagvlak en daarom zou er na twee jaar geëvalueerd worden. Vervolgens heeft een herbenoeming plaatsgevonden waarop de staten niet gereageerd hebben.

Het tweede argument is dat er nooit problemen zijn geweest. Dat klopt, want of er problemen zijn, kan alleen de heer Swierstra beoordelen, terwijl het juist zijn belang is problemen te voorkomen. De staten kunnen hem echter op dit punt niet rechtstreeks aanspreken. Maar ook hier geldt dat het niet verstandig is te wachten tot er sprake is van belangenverstremgeling. Zelfs de schijn van belangenverstremgeling moet op voorhand tot nul gereduceerd worden. Het college gaat ook niet handig met deze functie om, want het honorarium gaat in de provinciepot en dat is onjuist, want Swierstra is op persoonlijke titel commissaris. De reiskosten moeten dus bij de luchthaven gedeclareerd worden en er kan geen sprake zijn van het inschakelen van ambtenaren voor werkzaamheden ten behoeve van de luchthaven.

De heer WEGGEMANS wijst erop dat de provincie natuurlijk nog wel aandeelhouder is en als zodanig wel iets moet doen.

De heer ENGELS vindt dat nog maar de vraag. De provincie heeft als bevoegd gezag te maken met de luchthaven op haar grondgebied. Het argument dat het niet in het belang van de vennootschap is dat de heer Swierstra zich nu

terugtrekt, al dan niet op instigatie van de staten of het college, vindt spreker onbegrijpelijk. Dat argument wijst ook op een verstremgeling van belangen, want immers, waarom heeft de luchthaven de heer Swiersta nodig? Als commissaris op persoonlijke titel, of misschien toch als lid van GS en zo ja, wat levert dat dan op?

De brief van het kabinet zou indiceren dat het heel goed mogelijk is een commissaris van overheidswege niet direct terug te trekken omdat het belang van de onderneming meegewogen moet worden. Het gaat er dan om of de betrokken commissaris niet gemist kan worden in een veranderingsproces - het gaat dan dus om de persoon van de heer Swierstra en niet om Swierstra als gedeputeerde - en of met het ondernemingsbelang ook niet het overheidsbelang wordt aangetaast. Het antwoord op de vraag of de provincie haar commissaris nu al moet terugtrekken, is daarmee in de brief van het kabinet behoorlijk geclausuleerd.

D66 is van mening dat leden van GS alleen als commissaris in een vennootschap kunnen worden voorgedragen of benoemd als het gaat om ambtsgebonden functies. In alle andere gevallen moet het gevaar van belangenverstremgeling of belangenconflicten op voorhand worden uitgesloten en zal een derde moeten worden benoemd. Alleen dan is de overheid geloofwaardig. De argumenten om de gedeputeerde Swierstra commissaris te laten blijven van GAE en de WMD vindt spreker niet overtuigend. Hij adviseert het college dan ook een op die punten gewijzigde nota aan de staten voor te leggen.

De heer GAASBEEK is van mening dat veel van wat in de nota staat op zowel de gedeputeerden, de statenleden als de ambtenaren van toepassing is. Sommige van de in de nota aangedragen argumenten zijn misschien wel ver gezocht, maar het zal moeilijk zijn die te ontzenuwen. Eigenlijk kan het statenlidmaatschap ook onvereenigbaar worden verklaard met het lidmaatschap van een gemeenteraad.

Vanaf 1992 wordt al over de nu aan de orde zijnde kwestie gediscussieerd en bij elke afwijking moet worden gelet op wat relevant is. Een commissaris van een NV heeft de statutair vastgelegde taak de belangen van die NV te dienen. In 1996 was de toenmalige milieugedeputeerde gelijktijdig commissaris bij de Vuilafvoer Maatschappij (VAM) en spreker is ervan overtuigd dat zij haar invloed in de RvC vooral aanwendde om

de milieubelangen van de provincie te dienen. Mede daarom hield de VAM zich strikt aan de milieuwetgeving. Toch waren er ook aan deze dubbele pet risico's verbonden.

Als het om GAE gaat, verkeert de gedeputeerde/commissaris in de positie van een koorddanser. Hij beschikt over maximale informatie, maar omdat hij naar beide kanten toe verplichtingen heeft, loopt hij een bepaald risico als hij iets met die informatie gaat doen.

Spreker gaat ervan uit dat veel statenleden zich bij het lezen van de nota hebben afgevraagd of hun vele andere en vaak onbezoldigde activiteiten wel buiten het kader van de nota vallen. Hierdoor kan het vrijwilligerswerk onder druk komen te staan. Mag een statenlid bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doen voor een door de provincie gesubsidieerde instelling? Mag hij zitting nemen in het bestuur of in een commissie van zo'n instelling? Instemmen met de uitgangspunten van de nota is één, deze in elke situatie toepassen is iets totaal anders. Spreker is daarom van mening dat de regels voorzichtig en soepel gehanteerd moeten worden.

De heer SWIERSTRA zegt met genoegen naar het commentaar van de commissie te hebben geluisterd, omdat daarin doorklinkt dat het wat langer wachten op de nota is vertaald in een gedegen stuk. De in de nota beschreven analyse wordt door de staten gedeeld en de wijze waarop de discussiepunten naar voren zijn gebracht, geeft de staten voldoende handvatten om tot heldere conclusies te komen. Het gaat er immers om dat er voldoende transparantie, zuiverheid en integriteit zit in het handelen van de overheid en haar vertegenwoordigers.

Het doel van de nota is een aantal juridische posities heel scherp en helder neer te zetten en het aangeven van een aantal bestuurlijke criteria, maar de nota is vooral ook een stuk dat gehanteerd kan worden als een soort van leidraad, eigenlijk meer een geweten, door de staten en dus ook door de gedeputeerden, voor de wijze waarop met bepaalde zaken moet worden omgegaan. Daarom krijgen de heel harde criteria ook bijna het karakter van een juridisch toetsingskader en zou ervan uitgegaan kunnen worden dat als er op een bepaald punt niets is genoemd, alles mag. Dát is nu net niet de bedoeling en daarom ook is het juist deze nota geworden. Volgens sommigen zijn de uitgangspunten daarin nog wat verstopt, terwijl anderen ze er h

eel helder in vinden staan, maar de nota mondt niet uit in een lijstje dat de staten maar moeten vaststellen, want zo'n opsomming kan leiden tot een passieve houding ten opzichte van de totale draagwijdte van de nota.

De schijn van belangenverstremgeling, van ongewenste belangenverstremgeling en van belangentegenstelling, het zijn allemaal nuances van dezelfde problematiek. De "schijn van" is een oud staatsrechtelijk thema, waaraan Oppenheim aan het begin van de twintigste eeuw al behartigenswaardige teksten heeft gewijd. Die "schijn van" dient ook te worden voorkomen, maar is dit altijd wel voor de volle 100% mogelijk als er uiteindelijk een politieke afweging moet worden gemaakt? De politiek moet dan op grond van staatsrechtelijke regels uitmaken of linksom dan wel rechtsom moet worden gegaan. Daarbij is de zuiverheid een heel belangrijke bouwsteen. De commissie-Peters laat in haar rapport Corporate Governance ruimte voor een aantal afwegingen en het kabinet doet in zijn vertaling van dit rapport hetzelfde. Dat is ook logisch omdat het in het maatschappelijk verkeer soms nodig is dat de overheid bepaalde zaken aan zich trekt, terwijl zij die vaak wat van zich verwijderd houdt. In dat licht kan het uitgangspunt ook zijn dat alle bestuursfuncties en commissariaten kunnen worden vervuld en dat de politiek maar de afweging moet maken of het college of de staten zich aan de spelregels houden. Als dan de conclusie is dat dit niet het geval is, moet het college maar naar huis worden gestuurd of moet het door het college voorgelegde voorstel worden weggestemd. Maar dat is in dergelijke situaties vaak wel een te zwaar middel.

Natuurlijk moet de schijn van belangenverstremgeling zoveel mogelijk worden vermeden en op punten waarop de overheid een stukje beleidsvrijheid wil houden, moet er sprake zijn van transparantie, want alleen dan kunnen de afwegingen helder gemaakt worden.

Om die reden is het college op dit moment tot enkele politieke conclusies gekomen.

De heer Schaap vraagt zich af waarom, wanneer een overheid in een bepaalde functie het publieke belang dient, handhaving van die functie iedere collegeperiode opnieuw moet worden afgewogen. De eerste reden is dat het van principieel belang is dat de overheid van tijd tot tijd haar positie bepaalt en zich afvraagt of het nog wel wenselijk is te participeren in bepaalde bedrijfsmatige activiteiten en zo ja, hoe die werkzaam

heden dan gecontroleerd worden. De tweede reden is dat het goed is regelmatig, los van de waan van de dag, te toetsen waar de overheid staat, wat de ontwikkelingen in een bedrijf of de organisatie zijn, hoe de opvattingen daarover in de samenleving zich hebben ontwikkeld en welke nieuwe wetgeving er op dat terrein op stapel staat. Ook daarmee wordt naar de samenleving toe een vorm van transparantie verkregen.

Het college heeft zich in de nota op een paar ondernemingen gericht, waarin de provincie nog zeggenschap heeft. Ten aanzien van deze ondernemingen is helder aangegeven onder welke voorwaarden de provincie in de RvC deelneemt en onder welke omstandigheden het college geen gebruik meer zal maken van zijn recht van voordracht.

Met betrekking tot de NOM is er volgens het college geen enkele aanleiding om te zeggen dat nu al het commissariaat wordt opgegeven. Bovendien, als de staten nu uitspreken dat dit commissariaat niet langer gewenst is, maken zij het hun opvolgers bijna onmogelijk dit in de volgende statenperiode ter discussie te stellen, terwijl die discussie volgens het college toch iedere statenperiode gevoerd moet worden.

De heer SCHAAP zegt dat dit argument altijd geldt. Als de staten nu "neen" tegen iets zeggen, regeren zij altijd over hun graf heen.

De heer SWIERSTRA erkent dit, maar omdat het in dit geval gaat om het functioneren van statenleden/gedeputeerden persoonlijk en dus niet om het beleid als zodanig, is het van belang expliciet uit te spreken dat er een periodieke toetsing moet plaatsvinden. Dit college heeft ervoor gekozen het zo te agenderen, maar natuurlijk zijn elke staten baas over de eigen agenda.

De NOM vervult een publieke taak, maar het is niet ondenkbaar dat de NOM meer commerciële en bedrijfsmatige activiteiten gaat ontplooiën waardoor de vraag kan rijzen of het allemaal nog wel publiek is en of de keuzes die de NOM maakt - en die wellicht wel in het belang van de NOM zijn of van de bedrijven die op de een of andere manier begeleid worden - niet zorgen voor spanningen bij de provincie Drenthe.

De WMD is een nutsbedrijf en als het aan dit college en aan deze staten ligt, blijft zij dat ook. Ook de RvC en de directie van de WMD huldigen dit standpunt nadrukkelijk. Maar de WMD is niet zomaar een uitvoerend verlengstuk van de

provincie Drenthe, het is wel degelijk een zelfstandige NV met zelfstandige verantwoordelijkheden en het feit dat er op grond van de statuten een ambtsgebonden commissariaat is, betekent dat de gedeputeerde niet in alle opzichten dezelfde verantwoording aan de staten schuldig is als wanneer het gaat om een functie die hij als lid van GS uitoefent. Er moet wel veel meer verantwoording worden afgelegd dan wanneer het gaat om GAE, maar het interne beleid van de WMD staat niet in de staten ter discussie.

De heer ENGELS zegt niet uit de nota te hebben opgemaakt dat het bij de WMD om een ambtsgebonden commissariaat gaat.

De heer SWIERSTRA erkent zijn vergissing. De WMD voert in een aantal opzichten een eigen beleid. Dat beleid kan door de verschillende aandeelhouders verschillend worden beleefd. Zo kunnen de gemeentelijke aandeelhouders over de tarieven een andere opvatting hebben dan de provincie. Hetzelfde geldt voor de toerekening van de brandbluskosten.

De heer SCHAAP meent dat die verschillen maar in de RvC moeten worden uitgevochten. Hij constateert op die punten echter nog geen belangenverstrengeling.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat in de RvC van GAE ook alleen vertegenwoordigers van gemeenten en provincies zitting hebben.

De heer SCHAAP zegt dat iedereen het erover eens is dat bij GAE de belangenverstrengeling er aankomt.

De heer SWIERSTRA merkt op dat de provincie, als het om de WMD gaat, niet alleen vergunningverlener maar ook handhaver is. De staten bepalen bijvoorbeeld hoeveel m³ water de WMD mag onttrekken. Ook daarbij kan er dus sprake zijn van een tegengesteld belang.

De heer SCHAAP ontkent dit omdat de staten de uiteindelijke beslissing nemen en daarbij in het achterhoofd moeten houden dat de WMD als bedrijf moet kunnen functioneren.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat die afweziging natuurlijk principieel ook heel anders kan worden beleefd. De WMD opereert in een veran

derende samenleving. Op grond van nationale en Europese wetgeving moet de WMD ook in de grijswatermarkt, dus in de commerciële markt, een rol gaan spelen. Doet de WMD dit niet dan zal er sprake zijn van een wig in de jurisdictie van de WMD als bedrijf van de provincie Drenthe en van de Drentse gemeenten. De commerciële onderdelen hebben natuurlijk een relatie met de dagelijkse praktijk van het nutsgedeelte. Verder kunnen dochterondernemingen ontstaan waarvan de commerciële activiteiten mede worden bepaald - soms in meerderheid, soms in minderheid - door het particuliere bedrijfsleven. Deze zaken zijn op dit moment in alle helderheid afgedekt, maar niet uitgesloten is dat op enig moment tot een andere conclusie wordt gekomen, met name wanneer er een schijn is van belangenverstrengeling. Dat is de reden waarom, ook al blijft de WMD wat haar primaire functie betreft een nutsbedrijf, het naar de mening van het college verstandig is eenmaal in de zoveel tijd te beoordelen of van het recht tot voordracht of benoeming van een commissaris gebruik moet worden gemaakt door de voordracht van iemand uit eigen gelederen of dat hiervoor een derde moet worden voorgedragen, die dan wel het volledige vertrouwen van GS heeft.

(De heer Nijenbrinks verschijnt ter vergadering.)

Het kan ook best zijn dat de WMD hiermee rekening houdt bij het sturen van de commerciële werkwijze van haar dochterondernemingen. Op dit moment is er sprake van een personele unie tussen de RvC en de president-commissaris, maar die structuur kan natuurlijk gewijzigd worden. Juist om alle schijn van belangenverstrengeling te vermijden zal daarover, voordat het probleem zich manifesteert, regelmatig gediscussieerd moeten worden. Los van de feitelijke materiële weging van de uitgangspunten kan ook het politieke verschil van opvatting ertoe leiden dat het accent op de ene dan wel de andere kant wordt gelegd bij het uitvoeren van de nutsfunctie. Bij GAE is de situatie nog weer anders, al zou ook daar gezegd kunnen worden dat het toch om alleen overheidsaandeelhouders gaat. Maar de activiteiten van GAE staan verder weg van het publiek dan die van de NOM en de WMD, zeker wanneer GAE zich nog meer commercieel moet gaan manifesteren. Als de Luchtvaartwet wordt gewijzigd, zal de rol van de provincie een geheel andere worden. Op dit moment heeft de provincie bij GAE slechts zeer beperkte **bevoegdhe**

den, bevoegdheden die zich vooral uitstrekken tot het streekplan en het omgevingsplan. Dat kan allemaal veranderen en zodra dat gebeurt is er een nieuw ijkmoment. Het is zeker niet zo dat de provincie wacht op wijziging van de wetgeving, want in de nota staat al dat zodra de omstandigheden daar aanleiding toe geven er een nieuwe afweging zal worden gemaakt.

De heer HARLEMAN vraagt, wanneer de staten op dit moment in meerderheid uitspreken dat de baan van de gedeputeerde als commissaris bij de luchthaven niet verlengd moet worden, of ook voor het college de weegschaal net de andere kant opgaat en het tot de conclusie komt dat dit commissariaat op korte termijn moet worden opgegeven.

De heer SWIERSTRA geeft aan dat op het moment dat de meerderheid van de staten adviseert niet weer op deze wijze gebruik te maken van het recht van voordracht, het college dat advies vertaalt in een verzoek aan de gedeputeerde na te gaan of hij zijn tijd als commissaris van de luchthaven wel moet uitdienen. Strikt genomen hoeft de commissaris zich daar natuurlijk niets van aan te trekken, al is het de vraag of dat verstandig is. Maar in ieder geval zal het college dan in een volgende periode geen gebruik meer maken van zijn recht tot voordracht.

Juist om iedere schijn van belangenverstrengeling te vermijden heeft spreker laten weten van dit commissariaat geen voordeel te willen hebben en daarom is de financiële kant op de huidige manier geregeld.

Zit de commissaris in de beleving van de luchthaven nu als persoon of als gedeputeerde namens de provincie in de RvC? Heeft met andere woorden het college de gedeputeerde als gedeputeerde voorgedragen of als persoon? Zowel de luchthaven als de instanties die de commissarissen leveren hebben er op dit moment belang bij in de RvC leden te hebben die over een specifieke deskundigheid beschikken. Zo moet de commissaris die door het college is voorgedragen zeer goed op de hoogte zijn met de ontwikkelingen in het provinciale beleid en in de Drentse omgeving.

De heer SCHAAP vraagt waarom dit argument niet wordt gehanteerd als het gaat om het commissariaat bij de WMD. Er is toch ook een zeker raakvlak tussen de WMD en het provinciale beleid?

De heer SWIERSTRA wijst erop dat bij de WMD het nutskarakter veel groter is dan bij GAE en dat het college geen twijfels heeft over het op de huidige wijze gebruikmaken van zijn benoemingsrecht. Bij de luchthaven Eelde ligt het anders: het nutskarakter is veel minder, het bedrijf staat verder van de overheid af en het zal er in de toekomst nog verderaf komen te staan. Bovendien is daar op grond van de statuten sprake van een andersoortige commissaris.

Op welk moment zou de commissaris dan teruggetrokken moeten worden? In de nota worden enkele formele punten genoemd, maar er wordt ook gewezen op de huidige samenstelling van de RvC. Ook het kabinet wijst in zijn brief op een aantal uitzonderingssituaties. Zo wordt gewezen op de mogelijkheid om bij een onderneming in een startfase voor een korte of langere tijd toch een overheidscommissaris te benoemen. Ook als een onderneming in een reorganisatie verkeert of wanneer door het vertrek van de overheidscommissaris het evenwicht in de bestaande RvC wordt verstoord - wat niet in het belang van de onderneming maar ook niet in dat van de aandeelhouders is - kan overwogen worden een overheidscommissaris te benoemen of te handhaven. Namens de andere overheden hebben op dit moment ook nog steeds collegeleden zitting in de RvC en omdat, gelet op het feit dat de luchthaven in Drenthe ligt, kennis van de Drentse situatie voor de onderneming van belang is, zou het verstorend werken wanneer de provincie Drenthe op dit moment eenzijdig zou laten weten geen gebruik meer te maken van haar benoemingsrecht en gedeputeerde Swierstra zou adviseren uit de RvC te stappen.

De heer ENGELS meent te weten dat de twee andere Drentse aandeelhouders, namelijk de gemeenten Assen en Tynaarlo, samen een externe commissaris hebben aangewezen. Het is dus niet zo dat elke aandeelhouder een ambtsgebonden functionaris heeft benoemd.

De heer SWIERSTRA vindt dit een reden te meer om de huidige situatie te laten voortbestaan. Trekt namelijk de provincie haar ambtsgebonden commissaris terug dan zit er in de RvC niemand meer met een specifieke kennis van de Drentse, ook politieke omgeving. De vertegenwoordigers van Assen en Tynaarlo zijn nadrukkelijk uitgezocht op basis van hun financiële kennis en complementeren daarmee de RvC in functionele zin.

De heer ENGELS vraagt of er in de hele provincie Drenthe en ook daarbuiten dan niemand te vinden is die bij benadering de inbreng kan leveren die nu van de heer Swierstra komt. Hij kan zich dat nauwelijks voorstellen.

De heer WEGGEMANS wijst erop dat het geen buitenstaander lukt de staten van Drenthe te begrijpen.

De heer SWIERSTRA vindt dit op zich aardige academische discussies.

De heer ENGELS maakt bezwaar tegen deze term, want zo zijn zijn opmerkingen niet bedoeld.

De heer SWIERSTRA geeft aan dat de door de heer Engels bedoelde personen er vast wel zijn, maar dat er een nadrukkelijk onderscheid moeten worden gemaakt tussen degenen die in de politiek actief zijn - en over de laatste informatie daaruit beschikken - en degenen die ook wel de functie van commissaris zouden kunnen vervullen. Maar er is geen enkele twijfel over dat op termijn zo'n commissaris wel mogelijk is.

De heer SCHAAP zegt deze uitspraak van de heer Swierstra te zullen inlijsten en hem bij de discussie over de commissaris van de WMD en de NOM aan deze woorden te zullen herinneren. De argumenten die nu worden genoemd om aan het commissariaat van GAE vast te houden, gelden namelijk ook voor de WMD.

De heer SWIERSTRA geeft aan dat het college dit erkent, maar op dit moment voor de WMD en de NOM de andere argumenten zwaarder te laten wegen. Bij een volgende weging kan de weegschaal echter best naar de andere kant uitslaan.

De heer ENGELS leest in de brief van het kabinet dat de commissaris voorlopig in een bepaalde situatie, bijvoorbeeld in een veranderingsproces, niet gemist kan worden. Maar dan gaat het wel om situaties, waarin er overigens geen enkele bemoeienis of andersoortige verbintenis is tussen een overheidsorgaan en de onderneming. Ook in het geval van een externe benoeming heeft Drenthe als aandeelhouder en als provinciaal gezag, bijvoorbeeld als het om het omgevingsbeleid gaat, bemoeienis met de luchthaven. De gedeputeerde interpreteert

daarmee de brief van het kabinet toch wel wat ruimer dan het kabinet zelf.

De heer SWIERSTRA meent dat dit alleen aan de hand van jurisprudentie kan worden beoordeeld over gevallen waarin het kabinet ten aanzien van zijn eigen ondernemingen vergelijkbare afwegingen heeft gemaakt. Voorlopig deelt het college niet de mening van de heer Engels dat de brief van het kabinet te ruim wordt geïnterpreteerd. Het college vindt de provinciale bevoegdheid met de onderneming niet van dien aard dat de weegschaal de andere kant op zou moeten gaan. Het argument dat specifieke kennis door beide partijen van belang wordt geacht en het argument dat de onderneming in discussie is over een aantal zaken - er zou van een reorganisatie kunnen worden gesproken - hebben het college ertoe gebracht uit te spreken dat op het moment dat de Luchtvaartwet is gewijzigd de taak wordt beëindigd of zoveel eerder als de omstandigheden daartoe aanleiding geven. Daarbij kan worden gedacht aan een situatie waarin de aandelenverhouding wordt gewijzigd, of waarin particulieren in de luchthaven gaan participeren. Hierover zal de komende tijd gediscussieerd gaan worden, misschien zelfs nog wel voor de komende wijziging van de Luchtvaartwet.

Spreker meent dat de uitgangspunten die in de nota zijn verwoord de statenleden op dit moment voldoende houvast bieden om te bepalen wat zij wel en niet zouden mogen doen. Het is natuurlijk mogelijk in een aparte nota ook de positie van de statenleden te beschrijven, maar het college heeft daar niet voor gekozen. De voorliggende nota moet zowel voor het college als voor de staten het uitgangspunt zijn.

TWEEDE TERMIJN

De VOORZITTER dringt erop aan de tweede termijn kort te houden. In de statenvergadering kan het stuk, dat de B-status heeft, nogmaals in discussie worden gebracht.

De heer WILLEMSE zegt niet te twijfelen aan wat met de uitgangspunten wordt bedoeld, maar de reactie niet altijd even duidelijk te vinden. Sprekers fractie vindt het geen probleem iedere vier jaar te bekijken hoe de zaken er voor staan, maar als het na een jaar nodig is de kwestie opnieuw te bespreken, moet dat ook mogelijk zijn.

Wanneer is er nu sprake van een "schijn van belangenverstremming"? Het is lastig hiervoor een sluitende formulering te geven, maar toch is duidelijkheid op dit punt nodig. De commissie-Peters laat terecht ruimte voor overweging. Vooral bij ambtsgebonden commissariaten moet die overweging regelmatig plaatsvinden. Transparantie is het kernwoord, maar bij GAE ontbreekt die transparantie, omdat de dossiers niet openbaar zijn en de gedeputeerde geen verantwoordingsplicht heeft. De provincie Drenthe is aandeelhouder, de provincie heeft dus een belang en daarom moet er eigenlijk wel een gedeputeerde in de RvC zitten, al is dat commissariaat dan wel weer persoonsgebonden. Maar juist de belangen van de provincie Drenthe kunnen voor tegenstellingen zorgen. Die moeten worden voorkomen en daarom zou er sprake moeten zijn van openbaarheid. Spreker houdt daarom vast aan het in eerste termijn gegeven advies.

De heer SCHAAP was niet alleen zeer onder de indruk van de kristalzuivere opvattingen van de VVD over een scheiding tussen functies, hij was het daarmee ook voor 100% eens. Dat gold niet voor de conclusie, want daar zat geen politieke visie achter. Waarom wordt nu opeens die zuiverheid als argument gebruikt voor scheiding en waarom worden de redenen die daarachter zitten - die zijn er, ze zijn spreker bekend - niet genoemd? Die redenen zijn namelijk tegengesteld aan die die sprekers fractie tot een andere conclusie brengen. Het zou aardig zijn dat politieke element in te brengen in plaats van zich te verschuilen achter de zuiverheid. Nu verschuilt de VVD zich achter argumenten die uiteindelijk toch een politieke lading hebben.

De politieke inzet van de gedeputeerde is een wat andere dan die van sprekers fractie en het is goed dat dit zichtbaar is geworden. Dat eens in de vier jaar het commissariaat tegen het licht wordt gehouden is goed, maar waarom wordt dat voor het ene commissariaat wel bepleit en wordt voor het andere uitgegaan van het nog een tijd voortduren van de huidige situatie? Dat hieraan politieke argumenten ten grondslag liggen, lijkt spreker duidelijk, maar waarom worden die dan niet genoemd?

Sprekers fractie zal de nota nogmaals bespreken, maar die bespreking zal zich beperken tot de vraag of sommige onderdelen anders geformuleerd moeten worden.

De heer VAN GLANSBEEK deelt mee dat ook zijn fractie deze nota nogmaals zal bespreken, hetgeen niet betekent dat hij op dit moment al op bepaalde standpunten terugkomt.

Er moet natuurlijk altijd ruimte zijn voor een politieke afweging, maar twee dingen moeten helder zijn: er moeten alleen ambtsgebonden benoemingen zijn en het belang van de vennootschap moet gelijk zijn aan het openbaar belang, hetgeen betekent dat er geen sprake mag zijn van belangentegenstelling of -verstren- geling.

De gedeputeerde wil om de vier jaar toetsen om met name de schijn van belangentegenstelling tegen het licht te houden. De fractie van het CDA is van mening dat als er een vermoeden van die schijn is, er geen commissaris moet worden benoemd. Er moet dus van tevoren worden getoetst.

De heer BLANKSMA blijft de vorm waarbij het college iemand uit eigen kring voordraagt ongewenst vinden. Daarmee vindt GroenLinks het commissariaat bij GAE ongewenst; dat zou op zo kort mogelijke termijn moeten worden beëindigd. Ook de schijn van tegenstrijdigheid moet zoveel mogelijk worden vermeden. Daarom ook is het bestuurslidmaatschap van de heer Dijks bij het vliegveld Hoogeveen ongewenst.

De heer SMIDT zegt in antwoord op de vraag van de heer Schaap dat de politieke insteek van zijn fractie een liberale is. Overheid en markt bewegen zich uit elkaar: de vroegere overheids- en nutsbedrijven bewegen zich meer in de richting van de markt en de overheid moet zich daarin niet mee laten zuigen. Het gaat niet alleen om wat de WMD doet, maar vandaag of morgen kan zich een concurrent van de WMD melden.

De heer SCHAAP gaat ervan uit dat ook de VVD weet dat het kabinet besloten heeft dat de drinkwatervoorziening van de markt wordt uitgesloten.

De heer SMIDT wijst erop dat dit niet voor het grijswater en de zuivering geldt. Het moet dan niet zo zijn dat de ene partij op de markt zich door de overheid geruggesteund weet en de andere partij niet. Het is daarom zaak markt en overheid uit elkaar te trekken en daarom geldt voor sprekers fractie het "in principe niet". Natuurlijk moet de ontvlechting wel zorgvuldig gebeuren; geen enkele partij moet gedwongen worden uit een rijdende trein te stappen. Soms is statutenwijziging nodig en bij de vorming van het

volgende college moet deze zaak daarom opnieuw en zeer zorgvuldig bekeken worden.

De heer ENGELS wijst erop dat bij GAE geen statutenwijziging nodig is.

De heer SMIDT merkt op dat dit bij andere bedrijven wel nodig is.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN blijft de situatie bij GAE ingewikkeld vinden: de gedeputeerde is commissaris op persoonlijke titel maar wel namens het college en ook omdat hij veel van de Drentse politiek weet. Zij zal hetgeen namens het college over dit statenstuk is opgemerkt mee terugnemen naar haar fractie.

Zij krijgt nog graag antwoord op de door haar in eerste termijn gestelde vragen.

De heer ENGELS wil de discussie toespitsen op de vraag of de juridische conclusies, die worden getrokken uit het omgaan met de schijn van, bij de afweging ook de politieke conclusies moeten zijn. De heer Schaap meent dat, wil van een echt politieke afweging sprake zijn, een stelling moet worden betrokken in de tegenstelling tussen markt en overheid, terwijl spreker van mening is dat ook andersoortige elementen deel uitmaken van die afweging. Het gaat dus niet alleen om markt en overheid.

De heer SCHAAP herinnert eraan zijn bijdrage begonnen te zijn met de opmerking dat helderheid, transparantie enzovoorts, ook voor zijn fractie van zeer groot belang zijn. Maar dan nog kan tot twee afwegingen worden gekomen: in het ene geval is het zus en in het andere geval zo. Die afweging is altijd politiek gekleurd. Het is goed dat bij een discussie duidelijk is wat de uitgangspunten zijn en dat om politieke redenen een bepaalde keuze wordt gemaakt.

De heer ENGELS is van mening dat de conclusies die nu uit de nota worden getrokken, meteen geïmplementeerd moeten worden, dus niet pas aan het begin van de volgende collegeperiode. Dit betekent dat nu al de commissariaten bij de WMD en GAE moeten worden neergelegd, al ligt het ten aanzien van de WMD wel wat genuanceerder.

De fractie van D66 zal de discussie in de staten voortzetten.

De heer GAASBEEK vraagt of hij goed begrepen heeft dat eens per vier jaar, bij de vorming van het nieuwe college de voorliggende commissari-

aten verdeeld worden en dat er tussentijds alleen veranderingen optreden als de wettelijke voorschriften dat eisen, als de staten van mening zijn dat de commissaris moet opstappen of wanneer de commissaris zelf weg wil.

Is het mogelijk de door de staten opgegeven nevenfuncties door een ambtenaar van de Stafgroep Bestuurs-, Juridische en Concernzaken (BJC) kritisch te laten bezien en dat, als er problemen zijn, hierover contact met de staten wordt opgenomen?

De heer SWIERSTRA vindt het screenen van nevenfuncties van statenleden geen taak voor BJC. Die functies zijn openbaar en er is geen intelligence service die napluist of sommige functies niet zijn opgegeven. Het is aan de staten zelf of zij al dan niet een bepaalde functie aannemen en het is aan de staten zelf c.q. aan de pers om eventueel over die functies het publieke debat aan te gaan. Het is dus de verantwoordelijkheid van de staten zelf en daarbij kunnen zij van de voorliggende nota gebruikmaken. Een juridische toetsing van de functies van statenleden, die dan ook weer onder de verantwoordelijkheid van het college valt, lijkt spreker geen goede zaak, want dat zou betekenen dat het college moet bepalen of statenleden bepaald vrijwilligerswerk wel of niet mogen doen.

De heer GAASBEEK zegt die juridische toetsing gevraagd en gekregen te hebben. Daarom vraagt hij nu om een algemene toetsing. Als die toetsing er niet komt, kunnen de staten het ook wel aan de gedeputeerde overlaten om te bepalen of hij commissaris bij een bepaald bedrijf wil blijven.

De heer ENGELS lijkt het handig wanneer de heer Gaasbeek de lijst voor een commissievergadering agendeert, want dat die lijst hier en daar opmerkelijk is, is een feit.

De heer SWIERSTRA vindt dit een zaak van de staten zelf.

De commissariaten worden eens per vier jaar getoetst en het is dan logisch dat bij de collegewisseling te doen. Natuurlijk wordt dit ook gedaan wanneer de wet verandert, wanneer de omstandigheden veranderen of wanneer de staten ineens een andere mening hebben. Als zo'n gelegenheid zich voordoet zal het college de desbetreffende gedeputeerde vragen zich nog eens te bezinnen.

De beoordeling is natuurlijk politiek gekleurd, maar de heer Schaap verstrengelt in zijn tweede termijn wel het politieke oordeel van het college en de vermeende politieke opvatting van leden van dat college.

De heer SCHAAP meent dat de gedeputeerde best heeft begrepen wat hij bedoelde.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat wat nu ter discussie staat de opvatting is van het college, welke opvatting na weging tot stand is gekomen, ook van de argumenten waarom het bij het WMD en bij Eelde niet of andersom wel kan. Die opvatting wordt door de heer Schaap gedeeld en persoonlijk deelt hij die opvatting ook, omdat die niet strijdig is met zijn politieke opvatting, maar er zijn ook fracties die uit het geheel een andere conclusie trekken.

Dat niet moet worden gewacht tot de schijn van verstrengeling er al is, is op zichzelf een waarheid als een koe, maar als de schijn er niet is, wordt ook niet getoetst of er sprake van die schijn zou kunnen zijn. En daarom gaat het. Als er geen schijn is van en wanneer er geen feitelijke problemen zijn, is het natuurlijk het beste moment om te bekijken of er misschien toch niet een fundamenteel probleem zou kunnen ontstaan.

Het standpunt van GroenLinks is dat in geen enkel geval een kandidaat uit eigen kring moet worden voorgedragen. Het college is daarentegen van mening dat in bepaalde gevallen na politieke weging dit juist wel moet worden gedaan om daarmee het overheidsbelang vorm te geven.

De heer BLANKSMA merkt op niet gezegd te hebben tegen een ambtelijke benoeming te zijn. Zo'n benoeming is ook controleerbaar. Maar nu zijn er ambtelijke benoemingen en privé-commissariaten en dan is er nog de tussenvorm waarbij het college iemand moet voordragen en dan wordt toch een lid van het college commissaris. Daar is GroenLinks niet voor.

De heer SWIERSTRA begrijpt dat het college dan van zijn bevoegdheid gebruik zou moeten maken om een externe kandidaat te benoemen. Zo mag het college bij de WMD iemand van buiten het college benoemen, maar het college mag zelf bepalen hoe het gebruik maakt van zijn recht tot voordracht en in het geval van de WMD wegen voor het college de voordelen van benoeming van een van zijn leden op tegen de

mogelijke nadelen - de schijn van, enzovoorts - en daarom draagt het college een van zijn leden voor. Maar natuurlijk kan GroenLinks tot een andere conclusie komen. Spreker is er echter niet voor er nog een andere categorie, namelijk de ambtenaren, bij te halen, want ambtenaren vallen onder verantwoordelijkheid van het college. Het kabinet heeft jarenlang ambtenaren op commissarisstoelen gezet maar zegt nu heel duidelijk in zijn brief dat die ambtenaren uit de RvC's moeten.

De heer BLANKSMA zegt niet over ambtenaren te hebben gesproken.

De heer SWIERSTRA gaat ervan uit dat het zitting hebben in het bestuur van de Stichting SNS-bank Drenthe Cultuurprijs niet de enige mogelijkheid is om tot afstemming te komen, maar kennelijk wel een heel handige. Het college ziet op dit punt ook geen problemen van belangenverstremming.

Dat het hele college in het algemeen bestuur van het Nazorgfonds zit zal wel via de statuten geregeld zijn. Het is overigens wel handig, want nu kan de discussie beperkt blijven tot een keer per jaar hooguit een half uur tijdens de collegevergadering.

De VOORZITTER stelt vast dat de analyse uit de nota statenbreed wordt onderschreven, maar dat over de uitwerking verschillend wordt gedacht, waarbij de verschillen zich toespitsen op de commissariaten van de WMD en GAE. Alle fracties komen in de statenvergadering van 12 december op dit onderwerp terug.

(De heer Smidt verlaat de vergadering.)

8. Brief van gedeputeerde staten van 6 november 2001, kenmerk 45/4/2001010304, inzake gang van zaken Nota festivals (statenstuk 876)

De heer ENGELS wijst erop dat de brief die ter kennisneming voorligt eigenlijk alleen maar een vervolg is op de brief van 11 september. In de statenvergadering van 3 oktober 2001 is naar aanleiding van een interpellatie over de brief van 11 september zowel door het college als door de staten erkend dat de problematiek van de Nota festivals in een bredere context staat. Om de aard en de omvang daarvan vast te stellen is door het college een rapportage toegezegd.

(Voorzitter: de heer Van Glansbeek.)

Spreker meent dat de staten over die rapportage moeten kunnen beschikken bij het bepalen van hun oordeel. De voorliggende brief bevat slechts een verslag van de conclusies van die rapportage.

Wil het college die rapportage ter beschikking stellen en agenderen voor de eerstvolgende vergadering van deze statencommissie? Dan kunnen de fracties met elkaar en met het college aard en omvang van de contextuele problematiek bespreken.

De heer SWIERSTRA zegt dat het college het intrekken van de Nota festivals heeft beschouwd als een bestuurlijke aangelegenheid die te maken had met de procedure en met de kwaliteit van de stukken. Uit de aan de orde zijnde brief blijkt ook duidelijk dat het hierom ging en niet om de inhoud van de nota.

Is de heer Engels van mening dat het zo niet kan, het college is van mening dat het niet alleen zo wel kán, maar dat het ook zo móet. Het college heeft tijdens de interpellatie zijn standpunt meegedeeld, verantwoording afgelegd over de wijze waarop de nota was teruggetrokken en over de positie van de plaatsvervangend directeur-griffier (PDG) en de verantwoordelijkheid voor een en ander genomen. Toen is ook uitvoerig gediscussieerd over welke kwaliteit de stukken moeten hebben en wat de positie van de staten is bij de beoordeling van hetgeen door het college ter tafel wordt gebracht.

Het college heeft toen meegedeeld zich nader te beraden op de aanleiding voor het terugnemen van die nota. De PDG, die verantwoordelijk is voor het ambtelijk apparaat en voor het functioneren daarvan, was bezig zich nader te oriënteren op wat aan de orde was en zou daarover rapporteren en in die rapportage zou ook de vraag aan de orde komen of aan de reden om de nota terug te trekken fundamentele problemen in het hele ambtelijke apparaat ten grondslag lagen.

(Voorzitter: mevrouw De Widt.)

De PDG heeft een nader onderzoek ingesteld, mensen gehoord en een analyse gemaakt van wat er feitelijk is gebeurd en daarover een

managementrapportage (MARAP) geschreven. MARAPs zijn een zaak van de griffier en soms van het college.

Het college heeft de rapportage van de griffier beoordeeld en geconcludeerd dat er verder geen aanleiding is om aan de gang van zaken nog een discussie te wijden of om fundamentele wijzigingen aan te brengen. Het is een pure bedrijfsorganisatorische aangelegenheid zoals die er in dit huis zoveel zijn. Er is niets meer over te melden dat van belang is voor de staten dan wat nu in de brief staat.

(De heer Van Glansbeek verlaat de vergadering.)

Als de staten toch over MARAPs willen spreken, gaan zij zich bemoeien met wat als de uitvoering van het beleid kan worden beschouwd. Bovendien gaan zij zich dan bezighouden met het functioneren van delen van het apparaat, het functioneren van personen en onderlinge verhoudingen, waar altijd van alles en nog wat mee is en wat altijd netjes door de manager wordt opgelost. Zo iets hoort niet in een statenvergadering ter discussie te staan. Het college heeft nu vastgesteld wat er aan de hand was en het enige waarover de staten straks moeten discussiëren is de toegezegde Nota festivals. Als die nota aan de orde is, kunnen de staten laten weten of zij naar hun mening de toets der kritiek kan doorstaan en in ieder geval voldoet aan de minimale kwaliteitseis.

TWEEDE TERMIJN

De heer ENGELS vindt dit antwoord wat teleurstellend, al kan hij sommige elementen eruit wel onderschrijven. Het is zeker niet zijn bedoeling de agenda te belasten met MARAPs en dergelijke en hij maakt ook een duidelijk onderscheid tussen wat het college en wat de staten dienen te regelen.

In de interpellatie is een discussie gevoerd over het bredere perspectief van de kwaliteit van de stukken van met name de Productgroep Cultuur en Welzijn. Spreker heeft het college toen gevraagd in de nadere rapportage het aspect van bestuurlijke aansturing mee te nemen. Natuurlijk is er sprake van een collectieve verantwoordelijkheid, daarover moet geen misverstand zijn. In de brief van 11 september werd gesproken over "ambtelijke onvolkomenheden" - niet de ambtenaren zijn verantwoordelijk, maar het college - en

dat wordt in de brief van 6 november herhaald, want een bepaalde groep is niet geraadpleegd. Die mededeling is toch wel zeer minimaal gelet op de bredere context waarin de interpellatie is gevoerd.

De heer SCHAAP meent dat de heer Engels met deze constatering voorbij gaat aan het feit dat het college in de eerste zin van de laatste alinea van pagina 1 van de brief een verklaring geeft. Over die bijzondere verklaring heeft hij nog wel een vraag.

De heer ENGELS had de indruk dat die zinsnede sloeg op het functioneren van de ambtelijke dienst, maar de heer Schaap doelt waarschijnlijk op de bestuurlijke overdracht van werkzaamheden van college naar college.

De heer SCHAAP zegt inderdaad te hebben willen vragen of die zinsnede zo uitgelegd moet worden. Als dat het geval is, is er wel sprake van ambtelijke onvolkomenheden maar wordt de oorzaak daarvan gezocht bij het bestuur.

De heer ENGELS gaat het niet om het krijgen van een MARAP, maar hij is van mening dat de staten wel de gelegenheid moeten hebben iets over de brief van het college te zeggen. De relatie tussen de "ambtelijke onvolkomenheden" en de bestuurlijke aansturing vanuit het college is tot nu toe niet aan de orde geweest.

De heer BLANKSMA pleegt bij een onderwerp als nu ter discussie is ook inlichtingen bij de ambtenaren in te winnen en hem is gebleken dat de conclusies van de brief voorzichtig gezegd in de organisatie niet echt een draagvlak hebben. Het hoofd van de Productgroep Cultuur en Welzijn heeft in een brief aan het college gemeld de conclusies absoluut niet te delen. Hij vindt het daarom merkwaardig dat deze toch wat eenzijdige brief ter kennisneming voorligt. De staten moeten toch ook weten hoe op de afdeling tegen deze problematiek wordt aangekeken? Daarom dringt hij aan op toezending van de MARAP en om inzage in de brieven die over deze kwestie geschreven zijn.

De heer MASTWIJK deelt mee dat zijn fractie de verantwoordelijkheid wil leggen waar die thuis hoort. Nadat de staten in het interpellatiedebat hun zorgen over deze kwestie hadden uitgesproken, is het college aan het werk gegaan. Het college heeft met het schrijven van de voorlig-

gende brief zijn verantwoordelijkheid genomen en daarmee is voor spreker alle aanleiding om nog verder op dit punt in te gaan, vervallen.

De heer NIJENBRINKS kan zich in belangrijke mate bij de woorden van de heer Mastwijk aansluiten. Hij wijst met klem het verzoek om toezending van MARAPs af.

De heer SWIERSTRA wijst iedere suggestie dat er van alles aan de hand is, af. Er is voor het college dan ook geen enkele aanleiding om over deze kwestie met de staten te discussiëren. Daar komt de brief eigenlijk ook op neer. Het is niet zo dat de staten bepaalde dingen niet mogen weten, maar die dingen lenen zich niet voor een discussie in de staten. Er is met de regelmaat van de klok van alles aan de hand in het ambtelijk apparaat. De managers zijn daar verantwoordelijk voor en als zij dat nodig vinden, rapporteren zij aan het college, waarna het college al dan niet besluit in te grijpen.

De staten dienen het college te beoordelen op de inhoudelijke kant van de stukken die worden aangeleverd. Die beoordeling is tevens een toets van de bestuurlijke aansturing. De staten sturen het college aan en moeten dus het college beoordelen op het aangeleverde werk; hoe het college aan dat werk komt, is een zaak van het college.

De heer BLANKSMA meent dat wanneer de staten bepaalde informatie willen hebben, zij er recht op hebben die te krijgen.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat dit niet geldt als het om het personeel gaat. De staten gaan niet over het personeel en ook niet over het managen van afdelingen, dus ook niet over de Hoekse en Kabeljauwse twisten tussen personen.

De heer BLANKSMA heeft zich beroepen op zijn recht de brief van het plaatsvervangend hoofd van de afdeling in te zien en zijn mening is dat de conclusies van het onderzoek, dat gedaan is naar de gang van zaken bij de Productgroep Cultuur en Welzijn, door het plaatsvervangend hoofd van die afdeling tot op hun fundamenten bestreden worden.

De heer SWIERSTRA merkt op dat het college deze mening van de heer Blanksma niet deelt. De heer BLANKSMA begrijpt niet dat de overige fracties de gang van zaken acceptabel vinden.

De heer MASTWIJK zegt dat de heer Blanksma op dit moment van de commissie geen uitgebreide discussie over MARAPs of over persoonlijke vetes tussen ambtenaren kan verwachten. Als dergelijke zaken van belang worden geacht voor het functioneren van de staten, kunnen daarover altijd schriftelijke vragen worden gesteld.

De heer NIJENBRINKS wijst schriftelijke vragen af en vindt het tijdstip er niets mee te maken hebben. Het gaat om het principe: deze zaak valt niet onder de verantwoordelijkheid van de staten. De staten moeten het college beoordelen op zijn output in de vorm van stukken en dergelijke.

De heer ENGELS herinnert eraan dat in het interpellatiedebat het college collectief de verantwoordelijkheid heeft genomen - dat moet volgens de Provinciewet ook - maar dat laat de individuele verantwoordelijkheden natuurlijk onverlet.

Er wordt nu gebruikgemaakt van die collectieve verantwoordelijkheid om te wijzen op ambtelijke onvolkomenheden. Dat is merkwaardig. Het college is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering. Er zijn problemen geconstateerd met die bedrijfsvoering en nu moet het college ervoor zorgen dat de problemen opgelost worden. In het verkeer tussen staten en college kan alleen het college aangesproken worden op de kwaliteit van de ambtelijke dienstverlening.

Spreker maakt nu uit de reactie van het college op dat er noch in collectieve noch in individuele zin een probleem is als het gaat om de bestuurlijke aansturing. Als er al problemen zijn geweest, zijn die dus puur te wijten geweest aan ambtelijke onvolkomenheden.

De heer SWIERSTRA zegt dat het college er op een zeer laat moment voor gekozen heeft de Nota festivalbeleid terug te trekken. Daarmee heeft het college de actie van de PDG gedekt. Het bleek namelijk pas in een zeer laat stadium dat zaken niet zo waren gegaan dat van een ordentelijke discussie zou kunnen worden gesproken. Het college heeft in alle openheid gemeld dat de reden was dat bepaalde zaken van ambtelijke zijde niet waren gemeld. Het college heeft wel de verantwoordelijkheid genomen, want het had die dingen moeten weten. Het college heeft besloten met een nieuw stuk te komen en heeft aangegeven te bekijken of het ontbreken van die informatie aan een fundamenteel probleem te wijten is. De PDG heeft gemeld dat er wat problemen waren - en de ene ambtenaar

beleeft die zus en de andere zo - maar zijn eindconclusie is zoals die aan de staten is gemeld. Dát staat in de brief en meer is er niet aan de hand. Er kan wel een heel circus omheen opgetuigd worden, maar daar gaat het nu niet over.

De heer ENGELS heeft bezwaar tegen deze terminologie. Hij probeert de discussie over dit probleem zo zuiver mogelijk te houden en als hij behoefte heeft aan het creëren van een circus dan tapt hij wel uit een ander vaatje.

De heer SWIERSTRA lijkt het niet nodig op elke beeldspraak te reageren. Er is sprake van een ordentelijke discussie, maar het college is aan het eind daarvan van mening dat er verder geen probleem is dat in de staten besproken zou moeten worden. Het zou namelijk uitsluitend gaan om personen en om hun functioneren en dat is managementwerk, waarmee zelfs het college zich in veel gevallen niet bemoeit. Als men daarover dan toch wil spreken, dan noemt spreker dat een circus.

Het college meent royaal aan zijn verantwoordingsplicht te hebben voldaan en is blij dat de overgrote meerderheid van de staten daar net zo over denkt.

De heer ENGELS zegt dat zijn fractie ervan uitging dat de staten een rapportage zouden krijgen, hoe kort ook, waarin de problematiek was geanalyseerd en niet een voor kennisgeving aan te nemen briefje, waarvan de inhoud neerkomt op dat er sinds 3 oktober niet zoveel is veranderd. Over die rapportage had D66 met het college dan willen discussiëren en niet over de ruzie tussen Jantje en Pietje. Over de verhouding tussen bestuur en ambtenarij hebben de staten best wat te zeggen.

Omdat de politieke realiteit is dat de meerderheid van de staten aan die discussie geen behoefte heeft, legt spreker zich daarbij neer. De fractie van D66 zal zich op de situatie beraden.

9. Statenstuk 901, Proceskosten Fonds flexibel beleid

De heer HARLEMAN zegt dat nu de storting in het Fonds flexibel beleid in plaats van f 7,5 miljoen structureel f 4 miljoen is geworden en de proceskosten nominaal f 300.000,-- zijn gebleven, de proceskosten dit jaar ineens 6% en de volgende jaren 7,5% zijn. Als het college ook de instemming van GroenLinks wil, moet het

voor de statenvergadering met een nadere argumentatie van deze verandering komen.

De heer WEGGEMANS zegt hierover een brief toe.

De VOORZITTER stelt vast dat de commissie positief adviseert.

(De heer Swierstra verlaat de vergadering.)

10. Statenstuk 898, 5^e wijziging provinciale begroting 2001

De heer HARLEMAN is blij met de extra ruimte van ongeveer f 4 miljoen, waarvan overigens een groot deel al is opgesoupeerd. Hij gaat ervan uit dat met de extra middelen de verlaging van de storting in het Fonds verkeer en vervoer en de greep uit de reserves ongedaan worden gemaakt en dat hiervan in de eerstvolgende begrotingswijziging melding wordt gemaakt.

De heer WEGGEMANS zegt dat het eerste punt bij de heer Swierstra hoog genoteerd staat. Bij de Voorjaarsnota 2002 zal dit rechtgetrokken worden.

De greep uit de reserves is gelet op de aanstaande meerjarenraming ook niet meer nodig.

De VOORZITTER constateert dat de commissie ook over dit statenstuk positief adviseert.

11. Sluiting

De VOORZITTER sluit om 16.06 uur de vergadering.

GB

TOEZEGGING

gedaan in de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie, gehouden op 21 november 2001 in het provinciehuis te Assen.

Pagina

- 17 De heer WEGGEMANS zegt de staten een brief toe waarin wordt beargumenteerd waarom de proceskosten *f* 300.000,-- moeten blijven.